

Til Kurt

med takk for godt vennskap
og hyggelig samvær på C24,
Møllergata 19, des. 1944 - 7/5 1945,

fra Peder.

1. Fødselsdagsprogram til Kurt, 12. feb. 1945	Side 1.
2. Fødselsdagsprolog til Sverre, 11. des. 1944.	" 8.
3. Juleprolog 1944.	" 10.
4. Julesang 1944.	" 12.
5. Nyttårsdikt: "Timeglasset tømmes."	" 14.
6. Nyttårssalme.	" 15.
7. Snøfnugg i luftegården; januar 1945.	" 16.
8. Fangens drøm; februar 1945.	" 17.
9. "17-åringen vert 18": Leif, 10. apr. 1945.	" 19.
10. Vårmorgen bak gittervindu; april 1945.	" 24.
(11. "Brillevaktå")	" 23.

FØDSELSDAGS-PROGRAM

til nr. 6934,

K u r t K l ø g e t v e d t,

12. februar 1945,

25 år.

Hallo Oslo! Dagsnytt frå N.T.B.,
for denne gangs skyld kan du tro på det!

I dag, den tolvte februar
det meldes fra Stavanger:
En meg-et kjent og aktet kar
blant frie som blant fanger
i dag er femogtjue år,
men er så vidt som vi forstår
i byen ei å finne.
Dog fikk vi nettopp klokka tolv
et telegram fra annet hold
at mannen sitter inne,
som det i dag seg hør og bør
en ekte mann av ære.
Vi bringer ham en norsk honnør,
hvor enn han nå kan være.

Vår kriminalreporter gikk
i gang i samme øyeblikk
for mannen å oppspore,
og mens vi venter bud fra ham,
vi sender fødselsdagsprogram:
Først høres Byhaugkoret
som synge vil en liten sang
om når de så ham siste gang:

("Jeg fødtes utpå Nordsjøen....")

"Vi så ham sist en morgenstund
i en gestapo-bil.
Med mor og mange tyskere
til by'n det bar med il.
I hvilken celle han kom,
det vet vi intet sikkert om,
men far og Rolf ble også tatt,
og leiligheten tom.

Dog ble han også siden sett
på Forus stoppested,
en fangeflokk på toget gikk,
og under var Kurt'en med.
Så bar det østover da,
og ingen vet hvor han ble a',
for ham har ikke engang
Solveig Nødland hørt no'fra."

Fødselsdagprogram, 2.

Og selv om de visste litt mere om tingen,
og Solveig fikk togbrev, så skjeller det ingen.
Nå melder vår utsendte journalist
at det har lyktes for ham til sist
å konstatere med sikkerhet
at dagens mann heter Kløgetvedt,
og at hans adresse er nummer 19.
Fin er formen, og stor appetitten.
Tilbaketrukket og verdig og stille
han feier sin årsdag, og ikke ville
han motta no'n hyllest fra folkemassen.
Dog har han på henstilling fra "Terassen"
gått med på et radio-intervju.
Vi setter over til fengslet nu:

Hallo, vi befinner oss på nr. 19,
og lytterne vil få bli med på visitten
til fødselsdagsbarnet på C 24
som vi har den ære å intervju.
Den larm som nettopp når lytternes øren
er bolter og slåer som fjernes fra døren.
Nå stiger vi inn til jubilanten
som sees å sitte på sengekanten
ved middagsbordet med to-tre gjester.
Så vidt vi kan se av de gjenblevne rester,
har festmenyen vært enkle retter.
På bordet er "duk", men ikke servietter.
Vi har nu selveste hovedpersonen
sittende her foran mikrofonen.

"Goddag, herr Kløgetvedt, til lykke med dagen
på lytternes vegne!"- "Jo takk for umagen!"
"Unnskyld vi forstyrrer, men gjerne vi ville
til jubilanten no'n spørsmål stille."
-"Ja værsgod spør, men forspør Dem ikke!"
-"Takk. Hvordan føles for øyeblikket
den ting at De fyller kvart hundre år?"
-"Jo takk, det føles omtrent som i går."
-"Og hvordan smakte festmiddagsmaten?"
-"Omtrent som den pleier i Møllergaten."
-"Vi takker Dem meget, herr jublant.
Deres svar var utførlig og interessant,
ja riktig verdig en arrestant.
Og dere tre andre, hva mener nå dere?"
-"Jo takk, vi kunne nok spist noe mere,
men av og til blir vi jo passelig mett."
-"Hva driver dere med ellers i cellen?"
-"Vi kjekler om dagen og "stopper" om kvelden,
og dessuten har vi vår sangkvartett,
og hvis noen ønsker å høre på det,
så kan vi godt synge en vise, vi tre."

Hallo, hallo, vil nu få høre
cellekameratenes kor framføre
en fødselsdagssang, kanskje litt ~~hahah~~ banal,
til tonen: "Se Norges blomsterdal."

Fødselsdagsprogram, 3.

"I dag for annen gang
så runder en i cellen vår
de femogtjue år,
da må det lages sang,
trala~~trala~~, trala.
Og vidt og bredt det er blitt spurt
at mannen heter Kurt.://:

Ja, vide er det kjent,
for se det kommer innmtil ham
så mangt et telegram
på tanketråder sendt,
trala, trala,
fra Tjensvold, Grihi, Kresjansand,
Stavanger likedan!://:

Kan lytterne høre den knitrende duren
av festtelegrammer som kommer i muren?
Telegrafisten har alt en bunke av dem,
men vi kan bare lese opp fire-fem:

Fra Møllergata:

I. "Tillykke med så mange år
som nummeret på cella vår!
Grunnet vansker med transitt
er den fødselsdagspresang
som vi gjerne ville gitt,
blitt forsinket noen dager,
men til neste klokkeklang
sikkert det seg bedre lager.
Alle gode ønsker, felle,
ifra søre nabocelle!"

II. "Gratulerer med dagen, du mann ifra banken!
Vi forærer deg hermed - iallfall i tanken -
det beste vi vet: vår ekstrabakke
med havremjølsgraut, hvis du tar til takke.
At snart det er slutt på fengselstida,
ønskes fra cella på andre sida!"

Fra Stavanger:

"Gratulerer med dagen, herr assistent!
Vi savner deg meget, men krigen er endt
i mars, eller senest til påske omtrent.
Da kan du heve din gasje med renter
i hovedkassen, og mens vi venter,
vi sender de beste ønsker i tanken.
Hilsen fra dine kolleger i banken!"

Fra Kristiansand S.:

"Tillykke, Kurt, men det var så synd
at du kom i fengsel. Du er vel blitt tynn,
men nå er det jo slutt om en liten stund,
så får dere komme, både du og hun,
og ete så du atter blir tjukk og rund.
Ja, vær velkommen til Hellesund!"

4.

Fødselsdagsprogram, 4.

Fra Stavanger:

"Til lykke, Kurt, med de femogtyve!
Du må ha vært riktig flink til å lyve
siden du måtte til "nitten" vandre,
mens de kom bare til Grinå, de andre.
Men nå blir det sikkert snart andre boller
enn de du får der du bursdagen holder.
Det var 'ke no'moro at dere før;
nå får dere komme hjem alle sammen,
da blir det på Byhaugen fryd og gammen!
Masse ønsker fra Egil bror."

Dessverre har vi 'ke tid til ~~mære~~ flere,
for her står en kar og vil deklamere:

"Hva skal men gjøre,
jeg har ei presang?
Hadde ett øre
i lommen dengang
då eg vart slegjen med formarkålstilk
av han der Hølscher, det stygge skabilk.
Men jau, eg veit kva eg vil gjera:
Eg vil han Kurt foræra
litt saub i kopp,
for du va'greie og kom herte',
og adle samen lerte
å spela stopp!"

"Gratulerer, og versagod! Ver inkje tråe!
Det vert lenge til neste - du kan vera blåe!"

Cellekameratenes trio vil
syngje en liten vise til!

(Stevtonen)

"Som takk for at du kom til vår celle
og hadde nyheter å fortelle
og underholdt oss så mang en gang,
vi ville gitt deg en flott presang. :/:

Vi tenkte først at vi ville bake
en riktig stor, lekker fløtekake,
men tenk, vi fikk ikke tak i egg,
det er 'ke greitt bak en cellevegg.

Det er 'ke greitt, san, med denne maten.
Vi ville kjøpt til deg over gaten
fem kilo kjøtt til en frikase,
men de var utsolgt hos Ak-O&W.

Så blir det da en beskjedne pakke.
Vi håper òg du vil ta til takke.
Og synå du gaven er nokså rar,
det er den eneste ting vi har.

Fødselsdagsprogram, 5.

Ifølge Retz er det dog bevislig
at vår presang virkelig er spislig.
Smør den på skalken og ta og et,
så blir du riktig så rund og fet!

Men hvis du ikke sånt pålegg liker,
og vil betvile at smør er spiker,
så kan den brukes som skrivestift
og til å bøte en bukserift.

Dog hefter klausul til denne gaven:
At vi må også få nytte av den.
Vi må få lov til å bruke den
de fem-seks uker vi har igjen.

Du snøt oss fint for geburtsdagslammet
og eggedosisen med det samme,
men likevel vil vi ønske deg
en riktig lykkelig framtidsvei!"

Så kommer en mus med barter og brille
og vil forlyste oss med en trille:

(Visen omGjest)

"Ich komme på knirkende vaktmestertrinn
und will gratulieren med burtsdagen din.
Du bist ein lydig fange
som holder reglemange;
- iallfall når postene titter inn.
Som takk derfor får du
få lov til å se
ut vinduet når du
skal rengjøre det.
Du kannst am Bette liegen
til det er slutt på krigen,
men da får du se til å dra deg avsted!"

Noen fra Grinø vil bli med ham hjem.
Vi overfører en hilsen fra dem:

Grini her, hallo, hallo!
Vi har her i studio
Kløggetvedts trio, far, mor og sønn,
som nu vil syngre en sang så skjønne:

("Å kjøre vatn, å kjøre ved...")

Rolf, tenor:

"Ja tenk, nå er du kvart hundre år!
Jeg gratulerer deg med dagen!
Du må ikke spise så at du får
forstoppelse og vondt i magen
av all den herlige middagsmat
og hvetekremboller, fulle fat!
Nei, hold deg slank,
spenstig og rank,
husk Solveig venter! sier Rolfen."

Fødselsdagsprogram, 6.

Mor, alt:

"Min kjære Kurt, hvordan står det til
i dag når du er femogtjue?
Vi skulle feiret med sang og spill
den festen i vår egen stue,
men desto større skal gleden bli
den gaden alle blir sluppet fri.
Festmiddag stor,
det lover mor,
skal smake bedre enn på "nitten"!"

Far, bass:

"Jeg gratulerer, min eldste gutt,
med fødselsdagen din den tolvte,
og tenk nå er jo snart krigen slutt,
da kan vi alle være stolte.
Ja her hos oss har vi alt begynt
å pakke ned både klær og mynt.
Vi går i takt
i fangdrakt,
Den kan du tro at jeg er fin i!
Rart blir det å forlate Grini!"

Kor: "Så må vi be deg, Rolf, far og mor:

Unnskyld vi ikke har presanger!
Og glade synger vi høyt i kor,
ja så det høres i Stavanger:
Om noen uker, når det blir fred,
vi kommer hjem og har Kurten med.
Da skal vi ha
boller, hurra,
både med krem og med rosin i,
det lover deg av oss på Grini!"

Hallo, her er London! Fra Norgessalongen
vi hører en tale av Hans Majestet Kongen:

"Kære norske venner!
I sikkert alle kjenner
at tolvte februar
da blev jai bestefar
til en prinsesse nummer to,
og hun er dailig sød og god.
Dog er hun ei alene om
den dag da hun til verden kom,
for som I også sikkert vet
så feirer og Kurt Kløgetvedt
i dag sin fødselsdag.
For meg det er en hjertesag
at bringe gratulering
fra maj og min regering.
Jai har nok engang vovet
at tro det kunne bli et par
av Astri-Kurt, men gutten har
gått hen og seg forlovet!
Dog lykke til
jai ønske vil,
både med din pigelill
og dine femogtyve år:

Fødselsdagsprogram, 7.

Vår alles frihed forestår.
Da skal du takkes for den dont
du gjorde på vår hjemmefront,
og det blir fest som sier seks!
Hilsen ifra Haakon Rex!"

Majesteten har røpet en hemmelighet:
at Solveig skal bli fru Kløgetvedte
Som slutning på vårt geburtsdagsprogram
får vi høre en hilsen fra henne til ham:

Hallo, hallo! Her er Stavanger!
Vi hilser de bysbarn som nå er fanger.
Frøken Nødland, sopran, synger Solveigs sang
til Egils pianoakkompanjemang:

"Kanskje vil det gå både februar og mars,
både februar og mars,
men senest innen påske du kommer nok tilbars,
ja du kommer nok tilbars.
Når grass og blomster titter fram,
og løv blir lysegrønt, :/:
da skal vi feire våren, og da blir livet skjønt,
ja da blir livet skjønt!"

Nå følger en prat bak lukkede døre,
men den kan vi ikke la lytterne høre.
Vi overlater linjen til ham og henne.
Geburtsdagsprogrammet er hermed til ende.
Takk for intervjuet, herr Kløgetvedt!
- "Selv takk for utvist oppmerksomhet!"

+++++

FØDSLESDAGSFROLOG

til nr. 6854,

S v e r r e K a n n e n ,

Larvik, p.t. Møllergata 19.

11. desember 1945,

25 år.

Gratulerer med dagen, du farlige fange,
som runder ditt første kvart hundre år
bak murvegg og gitter i fengselskår!
Om boligforholdene synes litt trange
og dagene litt trivielle og lange,
så tenk på at frihetens time snart elår,
og foran deg ligger en fred og en vår
som iler imot deg hver uke som gårl

Du derfor kan feire med godt humør
din fødselsdag også bak fengselsets dør,
selv om du ikke får kaffe på sengen,
også fangedietten er litt mere streng enn
menyen ved fødselsdagsbordet der spør på.
Ta muntert til takke med brystet med smør på,
så vet du at desto bedre skal smake
den fødselsdagskringle og fløtekeke
som venter på deg når du kommer tilbake!

Nå ja, vi vet du har mere i hodet
enn bare tanker på mat og drikke.
Din fengselstid tjener deg sikkert til gode,
for ellers sett du antakelig ikke
i fangeskjorte bak lås og stengsel
med lite lufting og mye lengsel.
Det bygges nok særlig i dag en bro
av varme tanker og ønsker - å jo,
de tar seg sikkert en tur i ånden
og gratulerer deg, dine der hjemme,
selv om du ikke kan ta dem i hånden
og se dem og høre familiens stemme.

Og vi som sitter i samme celle
vil gratulere deg, "lidelsesfelle".
Vi kan ikke gi deg flotte presanger,
vi stakkars fattige, slipsløse fanger,
- en fra Bjerkreim og to fra Stavanger,
men gratulerer deg tusen ganger!
Du skulle ha fått en geburtsdags-salutt
som rent skulle rystet i nummer nitten,
hvis du ikke hadde brukt all dynamitten
til andre formål, du farlige gutt!

(forts.)

Fødselsdagsprolog. II.

Vi fritar deg hermed i dag for å vaske
 og gir i foræring vår melkeflaske.
 Vi håper du ikke presangen forsmår.
 Skål da, fødselsdagsbarn! Skål! og godt år
 med fred og frihet og lykkelig reis
 og hyggelig hjemkomst og happy days!

Den dagen skal sikkert hurra'ene dundre,
 - i dag får vi hviske dem til deg: hipp-hipp!-
 Og kommer du noengang vestpå en tripp,
 så skal vi nok oppfriske gamle minner
 som sikkerlig ikke så snart forsvinner.

Og særlig hver ellevte dag i desember
 du siden får feire i egen stue,
 vi tror nok at - yes, you will ever remember
 den dagen du fylte de femogtjue
 i fangenskap bakom mur og gitter
 foruten tobakk og foruten visitter,
 for patriotiske opprørmannemeritter.

Du fikk ikke brev, og du fikk ikke skrive,
 men fikk nok en annen innstilling til livet
 og lærte å takke for dagens små glæder.
 Det gjorde vi også: Leif, Kurt og Peder.

T i l l y k k e !

J U L E F R O L O G.

Endelig kom julekvelden!
 Se hvor vi har pyntet cellen
 så den nesten er blitt skjønn!
 Veggene har vi vasket ren,
 gnidd med såpe hver en sten,
 så den skinner lysegrønn-
 Vinduct er ikke ille:
 Med klosettpapir og fille
 har vi pusset hver en rute
 så det kan gå an å se
 himlen, stjernene der ute,
 eller om det kommer sne,
 julesne, som ren og hvit
 bringer julestemning hit.

Ja, vi klyver opp og titter
 - skjønt ulovlig - gjennom gitter,
 mens vi venter julmaten,
 stirrer ned i Møller-gaten
 som blir stille nå, og tøm,
 bare en og annen som
 haster hjem til julefesten,
 - nei, det kommer fler, forresten:
 mange folk på kirkevei!

Jeg skulle gjerne vært med, jeg,
 innvidd julen i Guds hus
 under sang og orgelbrus;
 to pyntede juletrær oppe i koret,
 lys mellom kristtorn på alterbordet.
 Av feststemte voksne og storøydæ små
 fylles nå benkene - mange må stå.
 Og hør: nå tar klokkene til å slå!

Hører du, fange bak sprinkeljern,
 klokkene kime fra nær og fjern?
 Nå ringer de julekveldsfreden inn,
 og gjenklengen toner i tusen sinn
 og rører ved strenger i hjertene mange.
 - ikke minst hos en lyttende fange.
 I mangt et hjem, som i leir og fengsel,
 føles nok sterkt savn og lengsel
 i kveld enn ellers i dagens rad;
 men likevel: julen vil gjøre én g l a d.

Og derfor hilser vi julekvelden
 velkommen til oss, vi fire i cellen.
 Vi lange har rustet oss til dens komme
 og planlagt programmet den siste tiden
 nyklipt på hodet med lugg på en tomme,
 badet og skiftet for ti dager siden
 og klippet negler på fingrer og tær -
 å jo, det er stas bakom cellevegg.
 dumskulle ha sett oss, så fine vi er!
 Bare tre dager gammelt vårt skjegg
 vasskjemmet hårsveis og hvitskurte tenner
 og ordentlig vasket på ansikt og hender
 ved hjelp av Kurts ekte førkrigssåpe.
 Vi skinner som soler, det får vi da håpe,
 (Forts.)

Juleprolog, forts.

selv om vi ikke har speil til å se
hvor fine vi er - unntagen en skje!
Og man gler enn slipset og stivesnipren.
så gjør 'ke det noe, for ingen er prippen
om ikke habitten er noe for øyet,
for julen er mere enn maten og tøyet!

Nå skumrer det ute. Det mørkner inne.
Om litt kommer Posten og skruer på lyset.
Da skal du nok sperre opp øyet og myse,
forundret over det fine skinnet
fra stjernehuller i eskelampett.
- mer koselig lys skulle ingen ha sett!
Og juletreet - hva syn s du om det?
Det er ikke grønt, men det er da av tre,
og selv om det ikke er grener på stokken,
så glitrer og blinker det stjerner og kjeder
som neppe du finner det andre steder,
og hør, hvilken sølvklang i ringeløkklokken!
Av melke kapsler er allting laget,
av spesialister i julepynt-faget!

Så går vi i ringen og synger de sanger
vi lærte i Vikcså, Larvik, Stavanger,
og minnes den tid da som barn vi gikk
rundt treet og etterpå gavene fikk,
ja la oss bli små om vi syns vi er store!
Men først vil vi samles ved julebordet.

Du må ikke vente deg risgrøt med nøtt,
skinkestek, boller og bankekjøtt,
- det er ikke bra for fordøyelsen,
og mageknip ble nok fornøyelsen
for oss av en sådan førkrigsman,.
Vi har ikke heller så kresne ganger.
Et fengselsopphold gir sunne vaner.
Vi nøyer oss med hva bordet kan by.
litt juleknask, kanskje, og enkle retter,
tar glade til takke med dagens kost,
Godt at det smaker, men bedre det metter-
Og tenk bare all den julepost
vi dette året får s l i p p e å skrive!
Det har sine fordeler, fangelivet!

Nåja, for til slutt å snakke alvorlig,
så trenger en julekveld ikke bli dårlig
fordi om den feires i fangekrok
foruten bibel og salmebok;
for like så litt som et gitter kan hindre
en stjerne på himlen for fangen å tindre,
like så litt kan julegjesten
utestenges fra fengselsarresten
når bare hjertedøren står åpen.
Da signer han kvelden og er tilstede,
og skaper hygge og håp og glede
og fred i sinnet tross krigens våpen,
fordi våre hjerter av Ordet blir møtt

(Forts.)

Juleprolog, forts. II.

som fra alt mismot, all tvil vil befri oss,
og lyset og evighetshåpet vi gi oss:
"Eder i dag er en Frelser født!"
Med det vil vi ønske på julekvelden:

God jul, der hjemme! God jul i cellen!

+ + + + +

J U L E S A N G.

Mel.: Nu vandrer fra hver
en verdenskrok - .

1. Her holder vi fest i fangekrok
med julesang,
om enn vi må savne vår bibelbok
og kirkegang.
2. Et juletre har vi ikke, men
en liten stokk.
Med stjerner og stas har vi pyntet den,
og det er nok.
3. Så vil vi i ring rundt "treet" gå
og stemme i
de sanger vi lærte da vi var små
og glad og fri.
4. Om ikke vi nå er fri som da,
så vet vi selv
at gleden kan ingen ifra oss ta
en julekveld.
5. Det kommer til oss i cellen inn.
det glade bud,
med løfte om frelse for alle sinn
som tror på Gud.
6. Han sendte sin Sønn til jorden ned,
til krybben trang,
og tar du imot ham, så får du fred
og gledesang.
7. Mer fattig og trang var stallen hans
enn cellen vår,
og tyngre å bære hans tornekrans
enn vi forstår.

(Forts.)

Julesang, forts.

8. Så takker vi ham, vår Konge stor,
som fødtes slik,
Han kom for å gjøre hver sjel på jord
så evig rik.
9. Han åpnet for oss en vei til Gud;
den vil vi gå.
Den kan ikke stenges på maktens bud
av lås og slå.
10. De går nok der hjemme samme vei
til Betlehem,
de hilser så glade på deg og meg,
og vi på dem.
11. Slik knytter oss sammen bønnens bånd,
og håpets med,
som om vi i ringen gikk hånd i hånd
om samme tre.
12. Ja, la oss slå ring om julen vår
og korsets ord,
og ~~verne~~ verne den granen som plantet står
i N o r g e s j o r d !

Julen 1944.

TIMEGLASSET TØMMES.

Se, nå tømmes timeglasset:
Siste rest av årets masse
sandkorn siler sakte ned.-
Strømmen stilner. Det blir fred. &

Stilner strømmen for å vende?
Skal de samme sandkorn renne
gjennom glasset motsatt vei,
evig att og fram? - Å nei!

Tolkningen av tidssymbolet
læres nok i livets skole:
Aldri kommer de igjen,
årets timer som svant hen.

Ubrukt, ren og fin er sanden.
Glasset, fylt av den til randen.
eier bare minnespor
av den sand som rant i fjor.-

- spor som kanskje aldri slettes;
desto mere må det settes
inn på at den nyttes kan
effektivt, den nye sand.

Her er du og jeg ansvarlig:
Vandre trofast, vandre varlig!
Husk at hvert sekund du får,
er et korn, et korn du s å r!

Strø det ut til gagn for landet.
tro mot Gud og mot det sanne!
Gi deg selv i det du strør!
Kornet spirer når det dør -.

Og når timeglasset tømmes
siste gang, da skal det dømmes
om de korn som var ditt liv:
innhold - eller tidsfordriv?

Han som evigheten eier,
står ved tidens vekt og veier
dine sandkorn, hånden full:
Er det aske - eller gull?

Herre Kristus, du er mannen
som til gull kan gjøre sanden!
Sign du hvert sekund jeg får,
gi et nytt, et n å d e n s år!

NYTTÅRSSALME.

Mel.: Saligheten er oss nær

Lyset svinner; dagen dør.
Stille skumrer nyttårskvelden.
Fangen sitter taus i cellen,
mere tankefull enn før.
Alltid er det grunn til skrifte
ved et års tilbakeblikk,
alltid gir et nyttårsskifte
grunn til takk for det som gikk.

Takk, o Gud, for tankens flukt,
takk for tusen gode minner
fra det år som snart forsvinner,
bedre burde jeg det brukt.
Tilgi meg den tid jeg ødte
ansvarsløst da jeg var fri,
virkesjanser som meg møtte,
og som jeg lot gå forbi.

Tilgi, Gud, hvert bittert ord,
også det som "bare" tenktes,
når isteden solskinn trengtes
av en venn, en utslitt mor.
Tilgi meg, o Gud, min svake
tro og min ukjærlighet,
at ditt ord jeg kunne vrake;
takk at nå jeg bedre vet!

Ja, ha takk, o Gud så god!
Uforstandig bønn du hørte,
men en bedre vei du førte
meg enn jeg det selv forstod.
Gikk den gjennom angst og smerte,
gjennom nød og sorg og savn,
derved du meg kjærlig lærte
finne fram til Faderfavn.

Takk, o Gud, for korsets ord,
for din grenseløse nåde
som i hjertene vil råde
og gi håp for syndig jord!
Takk for freden du meg sender,
frihet selv i fangekår!
Glad og trygg i dine hender
kan jeg legge dag og år.

Takk for at ditt lys, din Ånd,
natt som dag er her tilstede,
takk for hver en liten glede,
daglig brød fra Faderhånd!
Takk for helse, takk for venner,
takk for alle ting fra deg!
Takk for du min lengsel kjenner,
takk for bønnens himmelvei!

Nyttårssalme, siste vers:

Ja, jeg ber i Jesu navn:
 Styrk med tillit mine kjære!
 Med din fred du hos dem være,
 gi dem glede, lindre savn!
 Gjør til bønn på nyttårskvelden
 hvert et håp vi frydes ved
 både hjemme og i cellen!
 Gi et signet år med fred!

Nyttår 1944/45.

+ + + + +

SNØFNUGG I LUFTEGÅRDEN.

Det er vinter, søndagsmorgen,
 ukens tur i luftegården:
 Snøfnugg daler tett og stille
 mellom mørke celle-skille.

Hvite, rene, delikate
 virker de mot murens flate;
 men mot grålys vinterhimmel
 blir den mørk, den hvite vrimmel.

Snøfnugg i en luftecelle
 dette ville du fortelle:
 Alle ting er relative,
 skifter farge her i livet.

Fargenes valør boror på
 bakgrunnslyset: det du tror på.
 Grått ble mangt som ga deg glede
 fikk i rette lys du se det.

Lysere enn alt jeg kjenner,
 er det lyset Gud meg sender.
 Derfor falmer alt her nede
 mot det største: himlens glede.

Snøfnugg, som mot himlen gråner,
 men fra den din hvithet låner,
 lær meg, du, å speile stille
 renhets glans fra lysets kilde!

Januar 1945.

FANGENS DRØM.

Mel: Den lille Ole med røraplyen

1. Når vi har redt vår madrass for kvelden
og lyset slukkes i fangecellen,
da tenker vi at i morgen er
det kanskje slutt på vårt opphold her
2. Ja tenk, en morgen når sola renner,
blir døra åpnet av norske hender:
"Hei, se å få på deg klærne, gutt,
for denne natta ble krigen slutt!"
3. Da blir det liv i vår trange celle!
"Divanen" glømmer vi rent å stelle,
og vaske golvet - nei, har 'ke ti',
for vi må ut, mann, vi er jo fri!
4. Men vil du først ha deg litt å spise,
så vil betjenten elskverdig vise
hvor frokostbordet står klar på "B",
med sjokolade og melk og te.
5. Du går til bords når du syns det passer,
og spiser loff-smørbrød, ja i masser,
med egg og skinke og fruktsalat
og alt det beste som fins ~~ikkekun~~ av mat.
6. Og er du mett: "Værsgod, sigarer!
Fyll bare lommene før du farer!"
"Vil i avisen en titt du ha,
så værsgod, her er Morgenbla'!"
7. Og ønsker herren å klippe håret
og bli barbert før han drar av gårde.
så er salongen på "A" som kjent.
Om ønskes, kan du få permanent.
8. Så ropes nummeret fra kontoret.
Effektenschein legger du på bordet.
En diger skinnkuffert langes hit
med tipp-topp dressing from Oxford street.
9. Men vent, du skal også ha billetter
til kunstmuseer og operetter,
og bor du ikke i Oslo by,
blir hjemreis ordnet med ekstraflly.
10. Din gasje får du hos politiet
pluss fire tusen for tort og sveie.
Der kan du også få telefon
og egen bil til disposisjon.

(Forts.)

Fangens drøm (forts.)

11. Så kan du ta deg en tur på byen,
mens franske kokker gjør klar menyen
til gallamiddagen klokka tre
i store speilsal på Grand Café.
12. Der får du valg mellom femten retter,
fra hønsesuppe til kålrouletter
og laks og hummer og biff og "skjell"
og krem og ferskner og karamell.
13. Men bruk nå pent både kniv og gaffel,
for husk de sitter ved samme taffel,
vår egen konge, vårt kronprinspar,
samt de berømtheter landet har.
14. Det synges sanger, det holdes taler
av diplomater og generaler,
og telegram kommer i ett vek,
såvel fra Churchill som Chang-Kai-Sjek.
15. Nå reiser kongen seg, slår på glasset;
han holder tale og sier masse
med pene ord til sin heimefront.
med takk for troskap og mot - og sånt.
16. Han sier at han vil nytte høvet
å dekorere med "Norske Løve"
den nummer nitten'ske fangetropp.
hvis navn og nummer nå ropes opp.
17. Prøv nå å holde på verdigheten
når du trer fram foran majesteten,
som fester på deg med egen hånd
en Løve-orden i silkebånd.
18. Ærbødig trykker du kongeneven
og bukker dypt og er svært beleven,
men neppe du dine ører tror
når Haakon uttaler disse ord:
19. "De er velkommen til oss på slottet
til enkel aftens et kvart før åtte,
så blir De over hos oss i natt
og tar i morgen på reisen fatt."
20. Ja tenk, du sovner i slottets dyner
og har de herligste drømmesyner,
men neste morgen du vekkes ved
at lyset tendes - av "Posten C"!
21. Men skitt på det - snart skal dagen komme
da krig og fangenskapstid er omme.
Om vi må vente til mars-april,
vi eter glade vår spekesild!

17-JÄNINGEN VÄRT 18.

Til L e i f
(siebundssechssigdreilundachtzig)

på åremålsdagen 18. april 1945.

"For første gang, for første gang,
det gir så mang en småting rang."
Slik står det skrive i ein song.
Men ikkje mindre stort det er
at me skal feira siste gong
eit åremål i cella her.
No er det Leif som fyller år,
den siste av kvartetten vår
på fireogtjue G.
Kven skulle tenkt seg det?

Eg hadde liksom ikkje trudd
eg skulle måtte laga til
ein tale tiande april,
og difor er eg ikkje budd
på mange fine, store ord.
No syng me heller litt i kor:

("Blant alle lande i øst og vest.")

Blant alle fengseel i aust og vest
er nummer 18 vårt hjerte nest.
Der kan me stelle
så gildt i cella
og halda fest.

Ja, det er klart me må halda lag
når yngste fangen har gebursdag,
med mix og kaker
og gode saker
av alle slag.

Ja tenk, han Leif fyller atten år,
det er no svært slikt som tide går!
Og spør om karen
er fullbefaren
i fengselekår!

Snart halve året bak fengselemur -
ja det vart nokøsttil Gøletur!
Men alltid såg du
han glad og fjåg du,
og aldri sur.

På gummietyvlar kom Leif her inn
med jentekåpa på ermen sin,
mest beint frå hua
med mjukk på hua,
og raud i kinn.

"17 vort 18."II.

Men fekk nok tid til å verte bleik,
her et me ikkje på grisesteik.
Men saup i koppen
gjev mærg i kroppen,
- han vart 'kje veik.

Av havremjøl får me finfin grøut.
Den har me godt av, som andre høut.
Litt rottelort med,
lat den gå fort ned,
og ver 'kje høut!

Men smør og turremjølk, pass opp for det!
Det er 'kje gilet å ha diarré.
Du sit på pøtte
til ti på åtte,
ja natta med!

Ja, det er svært som dei kan oss gjø,
og dertil slepp me å stå i kø,
og den som bare
er siebushn Jahre,
får ekstra brød.

At fæste brødhaugen varer ved
når Leif er atten, det vonar me.
Kvart mål ei skjeva
han støtt plar gjeva
oss, takk for det!

Når røykesildar har ulik vøm,
den eine full og den andre tom,
då kan me dela
meit likt når svele
får smud seg om.

Om ingen blokkemler du får inn
på mindagbordet på dagen din,
så tenk på det du:
smør er det fred, du!
Du støre min!

Iå har det heimatt til svele gard
med deg og Margit og bror og far.
No mor og sussen
står alt på haugen.
Dei venta har.

Så kjem du heim som ein voksen mann,
og litt av kvart du fortelje kan
om det du var i,
men mest til Kari,
- det går nok an!

Men mannen, veit du, må raka seg
for den til jente ei legg i veg.
Så me kan love
at denne gáva
vil passa deg.

"17 vert 18." III.

Ne gratulerer deg, alle her,
og ynskjer signing på all di ferd.
Vær heil i hugen
og truast og trugen
i alt du gjeri

Kedfange 1:

Gratulerer, Leif! Og eg vil håba
at med et stykke barberåbe
vil alt gå så fint og glatt
når til Bjerkheim du kjem att.
Du kjem med mykjen heder!
Takk for samveri Helming Peder.

Kedfange 2:

Ke e' skjere uden øst?
Ke e' skibe uden køst?
Det blir bare klin og øpl.
Her er finfin køst til hake,
skaffet kan du lage øpl.
Nå kan du ta til og rake!
Nå nå ikke nasen burt!
Gratulerer! Helming Kurt.

Kedfange 3:

Hake deg foruten kniv -
det ble no'til tidsforariv!
Vel, skal du få beste s',
nå nok Lørvik holde bla'!
Og er bladet bare halvt,
får du sikkert av deg alt
skjeget innen det blir sommer.
Det går bra - bare tide kommer.
Tillykke med de derre-derre
10 år! Hilsen Tverre.

Oberwachmeister:

Irsengem min har du fått for
på en lepp på collens dør,
for jeg tror 'ke at det passer
på fødselsdagen med Brøt und Wasser.
Gratulerer med attent!
Grüsse von Katten.

Fr. paktpost:

Med takk for elst på Viken
jeg gir deg denne stikken,
så kan du gjøre likest
med meg og nasiflokken.

Høllsøher.

Gjennom luka:

Gratulerer med øgen!
Drikk styrke og makt er
denne flecke frå overkalfaktori!

Med takk for dansbøtter som var fulle,
forærer vi deg en rull å rulle,
så du kan tørk' av deg all den økitten
du fikk av livet på nr. sitten.
Glem aldri dansbøtten symfoni!
når du om ganske kort tid er fri!

"17 vort 18". IV.

Når rullen løn er, er krigen slutt,
du gratuleres av hver ganggutt:

Telegrammer:

Frå Viken:

Ja og sauen
her sette på hau-gen
siden i haust
og strå mot aust
og vente på deg og Jonne og far,
men noe er og viss: om få år
kjem de stigande inn på tunet.
Så vort me alle så godt i lune,
og så skal me halda blodkølleleg
om ikkje du får det der du er i dag!
Gratulerer hjarteleg med dei atten
frå meg og systre og nussen og katten
og buket og sauen, hester og kyr
og grisen og høna, alle fuglar og dyr.
No er du vel etor!

Helming frå mor.

Frå Grini:

Til lukke, Lolf, med den tiende!
Tenk du'er 18 år!
Me skulle jo vore i liene
for lange siden i vår.
Ja heime, der er no aller best,
trass i dei har både ku og høst
her og tenar, på storgarden Grini,
for ikkje å nemne dei tyske svini!
Me sende nysse eit av dei til dykk;
og vonar han ikkje gjev deg stykk,
så du etter får vundet i magen
på sjølve dronkledagen,
som eg høyror du hadde før.
Men no er du vel slik til kar
at du set han litt fort på spær?
Beste helsing til deg frå far.

Innen-sure:

Gratulerer med dagen og takk for eielt!
Tenk du held fest og eg er 'kje bezeni!
Men snart skal me helnatt, det er visst,
så vort det nok enda meir liv i kypen
enn den gongen så
me for mot aust
med handjern på
ein god i haust.
Ja det vort fest
på veg mot vest!
Så skal du skine som ei sol,
tenk fri frå både Guts og Loh!
Eg vonar at du slepp visitt
av dei i gjestebudet ditt!
Id glennayn! Jonne.

Gratulerer med 18 på 18 på C'tral!
Hjarteleg helsing frå Torger og Petre.

"17 vert 18". V.

Frå Stavanger:

Gratulerer så masse med dine 18,
og kom snart tilbake, Leife-skatten!
Kari.

Isakson-mure:

Til lukke med din 18 årsløst!
Når me kjem heim, held du spleiselag!
og held oss, og du held haker.
Fløyt held og og. Alenker.

Gratulerer så mykje, Leif, med dei 18!
og høyre nylig at Ober-katten
hadde gjeve dykk brød og fete,
men venar du er like sprekt for det!
Helning frå alle oss gjentar på 3.
Kargit.

Frå Moskva:

Gratulerer med det attende året!
Du liknar meg på nosen og håret,
men manglar ein bart
på overleppa;
den kan du sleppa
ut i ein fart.
Du slepp ut sjøl til den fjerde i fente.
Når dagen kjem, skal du se at det atemte,
det som eg love den tiende april,
- dersom det ikkje er meikett og dill!
Joseph Stalin.

+++++

"BRILLEVAKTA".

("Vakte går de to i lina..")

Brillevakta går på gangen,
lister seg fra dør til dør.

Han vil gjerne se hva fangen
inni cella gjør.
Fangen, støkker, gjerne ville
ut av vinduet se en titt,
- plutselig står vakte stille,
spør gluggen litt:
Brillevakt, hva ser du,
du smiler jo så stygt!
Spør får du opp med drønn og brak,
inn i celle trer du,
da er her ikke trygt,
og med stygge tyske trusler spør du fangen spekt.
Fenge, du kan vente
straff og stor ståhei,
for nå skal jeg hente
fengelsesforbittelse!
Når brillevakta går,
for han vet han er'ke illa,
Ober-muss vår!

VÅRMORGEN BAK GITTERVINDU.

Å du, for en morgen! Se rødmen på skyen!
 Se solstreichet henover hustak i byen
 så grårøyk forvandles til gull i det fjerne
 mens langsomt den stiger - . Jeg ville så gjerne
 ha vandret på veien til søndagsskolen
 langs gater som våkner og varmes av solen -.
 Se, vinteren viker! Velkommen er våren!
 Å du, for en morgen!

Jeg ville så gjerne fulgt barneflokket
 og leidd ham i hånden, den livlige pjokken
 som springer og leker på hjørnet der nede;
 men her får jeg stå bak et gitter og se det,
 se sangboken røpe hvor de skal av gårde
 i morgenens friskhet, med solglans i håret
 og skinnende rene i søndagsklærne.
 Jeg ville så gjerne - !

Men bare å se det fortryllende spillet
 av livskraft og vitalitet hos den lille
 som leker i solen, gir vårbrudd i sinnet,
 forankres ved savnet dess mere i minnet:
 Hva fant han? et vedtre? Å du, det var kar, det!
 Han hiver det, piler så etter og tar det - ,
 jo visst, her er kraftoverskuddet tilstede!
 Det fryder å se det.

Men mere blir minnet: et ansvar som maner
 til innsats, i tro, under Fredsfyrstens faner.
 Selv hardest sadist, selv gestapo-soldaten
 sprang engang uskyldig som gutten på gaten.
 Skal mennskebarnet som bæres til dåpen,
 bli bærer av hatets og hevnløstens våpen?
 Gud gi at det spørsmål må brenne i sinnet
 som mer enn et minne!

For gutten på gaten er Norge som kommer,
 er våren som våkner og varsler en sommer;
 og skal ikke spiren forderves forfryse
 i mørke og misvekst, men løftes mot lyset
 og blomstre i rankhet og renhet og seier
 for byggende krefter, for sannhet, da veier
 den kjærlige omsorg langt mere enn maten
 for gutten på gaten.

Ja, løft ham mot lyset, den lille, og lær ham
 å vandre de veier hvor Jesus er nær ham,
 så hjerte- og vilje- og tankeliv får en
 forankring for evig i troslivets morgen!
 Til lykke for landet en ungdom la skapes
 som ikke i selvsykens lysthvirvel tapes,
 som aldri i gudløshets mørke må gyse,
 men l e v e r i l y s e t !

(Forts.)

Vårmorgen bak gittervindu, forts.

Først da blir det morgen, når Gudslyset flommer
med skapende kraft i det Norge som kommer!
Og det er vårt ansvar om lyset vi eier:
å åpne til barnet dets signende veier.
I hjemmet, i skolen, i søndagsskolen
Guds kjærlighet lyse som morgensolen,
så dagen må demre i Norge - ja, v å r e - n!
Å du, for en morgen!

April 1945.

Peder Ree Pedersen.